

МОМЧИЛО НАСТАСИЈЕВИЋ

КОД ВЕЧИТЕ СЛАВИНЕ

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ НОВИ САД,
ЦЕНТАР ЗА РАЗВОЈ ВИЗУЕЛНЕ КУЛТУРЕ НОВИ САД

ПЕТАК, 27. МАЈ

MOMČILO NASTASIJEVIĆ

AT THE ETERNAL TAP

SERBIAN NATIONAL THEATRE NOVI SAD, CENTRE
FOR DEVELOPMENT OF VISUAL CULTURE NOVI SAD

FRIDAY, 27TH MAY

Фото: Владимир Величковић

Редитељка: СОЊА ПЕТРОВИЋ	Direction: SONJA PETROVIĆ
Драматуршкиња: МИНА ПЕТРИЋ	Dramaturge: MINA PETRIĆ
Сценографи: ЖЕЉКО ПИШКОРИЋ и др МЛАДЕН СТОЈАНОВИЋ	Set design: ŽELJKO PIŠKORIĆ and MLADEN STOJANOVIĆ, PhD
Костимографкиња: ЈАСМИНА РАДУЈКО	Costume design: JASMINA RADUJKO
Сарадник за сценски покрет: ИГОР ГРЕКСА	Stage movement assistant: IGOR GREKSA
Сарадник за сценски говор: др ДЕЈАН СРЕДОЈЕВИЋ	Stage speech assistant: DEJAN SREDOJEVIĆ, PhD
Дизајнер светла: НИКОЛА МАРИНКОВ	Light design: NIKOLA MARINKOV
Стручна сарадница: др ЈЕЛЕНА СОКИЋ	Assistant: JELENA SOKIĆ, PhD
Сарадница на тексту: НИКОЛИНА ЂУКАНОВИЋ	Drama assistant: NIKOLINA ĐUKANOVIĆ

Улоге	Cast
-------	------

СОЊА ИСАИЛОВИЋ	SONJA ISAILOVIĆ
СТЕФАН ВУКИЋ	STEFAN VUKIĆ
БОЈАНА МИЛАНОВИЋ	BOJANA MILANOVIĆ
ВУКАШИН РАНЂЕЛОВИЋ	VUKAŠIN RANĐELOVIĆ
МИЛОШ ЛАЗИЋ	MILOŠ LAZIĆ
СТЕФАН СТАРЧЕВИЋ	STEFAN STARČEVIĆ
МИА СИМОНОВИЋ	MIA SIMONOVIĆ
АЛИСА ЛАЦКО	ALISA LACKO
НИНА РУКАВИНА	NINA RUKAVINA
НЕНАД ПЕЋИНАР	NENAD PEĆINAR
ДИМИТРИЈЕ АРАНЂЕЛОВИЋ	DIMITRIJE ARANĐELOVIĆ
Аутори и извођачи музике: СТЕФАН СЕЕТХАЛЕР, ДАНИЈЕЛ СЕЕТХАЛЕР, ФИЛИП ГРУБАЧ, ИГОР САКАЧ, ПЕТАР БАЊАЦ	Musicians: STEFAN SEETHALER, DANIJEL SEETHALER, FILIP GRUBAČ, IGOR SAKAČ, PETAR BANJAC

Фото: ВЛАДИМИР ВЕЛИЧКОВИЋ	Photo: Vladimir Veličković
---------------------------	----------------------------

Представа траје сат и четрдесет пет минута.	The play is one hour and forty-five minutes long
---	--

ПИСАЦ

„Велика, самоникла песничка личност. Завереник језика, мистике, предања. Једини наш заиста фолклорни песник у дубоком смислу те речи. Сав од слуха, од искони, од тајанства. Ван окриља, без подстрека икакве поетске школе, отпочео је своју опасну песничку авантуру.

(...) Најпре у малој теми пасторалне љубави, фруле, уранака, белине коју је транспоновео као народну лирику, вез, шареницу, затим све дубље у тиво мисли. Религиозном православном инспирацијом, мистичном патетиком, апокалиптичном темом, средњовековном скрушеношћу певао је своју 'осаму на тргу', далек од људи, друштва и друштвених проблема. Деактуелизован, ван епохе, постранце од путева и токова литературе, дубио је корито од језика и мелодије и пловио мутним валовима свог сензуалног, опипљивог мистицизма.“

Борислав Михајловић, 1956.

Момчило НАСТАСИЈЕВИЋ (1894–1938)

Рођен је у Горњем Милановцу, у неимарској породици пореклом са Охрида. Основну школу учио је у Горњем Милановцу, затим у Чачку, да би је завршио у Београду, где касније студира француски језик и књижевност. За време Првог светског рата поново живи у Милановцу, а после рата, цела породица сели се у Београд где Момчило наставља студије и живи у кругу песника и пријатеља заинтересованих за уметност.

По завршеним студијама ради у Београду као гимназијски професор и на том послу остаје до смрти. Своја дела почиње да објављује касније него његови генерацијски другови Растко Петровић, Милош Црњански, Десанка Максимовић и други.

Године 1932. објављује своју прву песничку збирку *Пети лирских крутова*, која одјекује у ужим читалачким круговима, а у антологијама поезије тога времена заступљен је обично само са по једном песмом.

Крхке грађе, Настасијевић оболева од туберкулозе и умире 13. фебруара 1938. у четрдесет четвртој години живота. Тек годину дана касније, његови пријатељи издају целокупна дела: *Песме*, *Ране њесме и варијанше*, *Хроника моје вароши*, *Из тамној вилајеша*, *Ране њриче* и *Драме*.

Куриозитет је да је ово тек треће појављивање Настасијевића на Стеријином позорју. Драму *Код Вечиће славине* извело је НП Зеница 1967. у режији Јована Путника и Зорана Ристовића, а *Недозване* 2005. Центар за културну деконтаминацију Београд, у режији Јована Ђирилова.

РЕДИТЕЉКА

Ова драма говори о прародитељском греху и последицама поступака наших предака. След догађаја какав постоји у драми *Код Вечиће славине* заступа идеју да прошлост детерминише будућност, тј. да садашње генерације трпе последице делања претходних.

Међутим, можда и важније питање од ове библијске идеје о прагреховима јесте питање начина на који се греси преносе. Дакле – не само да ли су наши преци чинили зло, а ми наставили да се понашамо по истом моделу, него и шта нас нагна да понављамо њихове грешке? Да ли су управо прећуткивање и заташкавање срж овог несретног ланца? Шта ми заиста знамо о томе?

Става сам да је читава моја генерација одрастала не на лажима о историји, него на селектованим информацијама, а да прича о културном идентитету једног народа не може да почива на површним информацијама и легендама, митовима, него искључиво и само на истини. Из тог разлога и ова представа изгледа као бајка, легенда, мит, као нешто што нисмо тачно сигурни да је постојало.

У драми *Код Вечиће славине* један злочин проузрокује следећи и тако даље у узрочно-последичној вези долазимо до модела страдања који не може да се прекине, који траје дан-данас. Чини се да смо у културно-нематеријално наслеђе, осим модела насиља, додали и вештину прећуткивања и склањања главе од несрећних околности, а идентитет сваке следеће генерације

joш je недефинисанији или дефинисан лажним или полуинформацијама. Због тога се временом у људима који стасавају у незнању све више развија апатичност према окружењу и екстремне појаве и осећања као што су бес, агресија, мржња... Ликови из Настасијевићеве драме су „екстремне“ и девијантне појаве, учиниће се ничим изазване и мотивисане... Међутим, управо је мотивација за њихово посрнуће дубоко укопана у колективно несвесно, јер како каже сам Настасијевић: „Клица мог страдања приметна се пре него ја у матери“.

Наша представа позива на суочавање са злом, његово признавање и одлуку да се тај узрочно-последични модел насиља свесно прекине.

Соња Петровић (Бачка Паланка, 1990)

Дипломирала је на Академији уметности у Новом Саду, смер Мултимедијална режија и мастерирала на Факултету драмских уметности у Београду, смер Позоришна режија. Као редитељка, опробала се готово у свим медијима (радио, филм, позориште, телевизија), али је у позоришту најактивнија. Представа за коју потписује концепт и режију *Ко је убио Ценис Цојлин?* Српског народног позоришта и ОПЕНС-а освојила је десетине награда од којих је најзначајнија „Корак у храброст“ и награда за режију на Театар фесту у Бањалуци као и Награда публике 65. Стеријино позорја. У раду за децу истиче се представа *Девојчица са шибаницама* по мотивима бајке Ханса Кристијана Андерсена чија је коауторка и редитељка, а која има запажене наступе на фестивалима. Директорка је дуговеке манифестације „Фестивал еколошког позоришта за децу и младе“ у Бачкој Паланци за шта 2014. добија Октобарску награду. Једна је од оснивачица Регионалне платформе за развој и афирмацију позоришта за децу и младе „Од малих ногу“ путем које се бори за бољи статус и квалитет стваралаштва за децу и младе. Чланица је извршног одбора Аситежа Србија, Удружења за развој позоришта за децу и младе и координаторка светске мреже „Next generation“ која окупља младе ствараоце

из целог света. Оснивачица је колектива за производњу мултимедијалног садржаја ШкартАРТ. Са тимом ШкартАРТ-а као редитељка и ауторка радила је на неколико догађаја као што је дигитална представа *Млади људи велика дела*, Отварање и затварање Омладинске престонице Европе Нови Сад 2019. и Отварање музичког фестивала Exit. У свој рад често укључује струковна удружења, активисте и стручне сараднике у области психологије и педагогије. У редитељском раду најчешће се изражава музиком, док тематски обрађује детињство, екологију, културно наслеђе и питање људских права.

КРИТИКА

СЕСТРА ЕРОС, БРАТ ТАНАТОС

„Личности су снажне и не сасвим неуверљиве, дијалог има нешто од нужне природности, и готово сам сигуран да је само питање дана када ће најзад једно наше позориште учинити напор да ову драму прикаже.“ Требало је да прође шездесет шест година (магични број?) да би очекивања Борислава Михајловића Михиза поводом Настасијевићевог култног комада *Код Вечитије славине* – исписана, гле, у Новом Саду – била не само уверљиво потврђена него и сјајно превазиђена његовом прекисиноћном поставком у Српском народном позоришту, у режији Соње Петровић.

(...) Настасијевићева драма, која истовремено баштини натуралистички мотив и фолклорну атмосферу Боре Станковића

(Миодраг Павловић), али и симболистичку мелодију па и поетику Метерлинка (концепт „Душе“), спада у сценски најзахтевније предлошке наше модерне драме. Утолико је сценско тумачење Соње Петровић, које је реализовала са младом глумачком екипом СНП-а и сјајним тимом сарадника, предвођених драматуршкињом Мином Петрић, вредније пажње. Аутентичност, пробојност и снага овог тумачења произилазе – можда првенствено – из једног поетичког (не само редитељског!) обрта. Наиме, док сценске поставке наших драма, заснованих на комбинацијама фолклорног симболизма и мелодрамског натурализма, углавном теже да емоцију/страст предоче тек као један од елемената тог фолклора (или фолклорног „светоназора“), Соња Петровић „обрће игрицу“. У њеној поставци *Код Вечитије славине* читав фолклорни (митолошки, легендарни) контекст стављен је у функцију презентовања саге о уклетој љубави – тачније, претворен у тек један од састојака потресне и заумне онтологије страсти.

Такав обрт, парадоксално, омогућава да сви витални елементи фолклорног наслеђа – у садејству са одабраним елементима античког обрасца трагике – уверљиво оживе. На визуелно-мизансценском плану, о томе сведочи слојевито динамизирани простор: од зденца са кружном оградом у првом плану (који од симбола чистоте постаје клоака нагона), преко низа провидних застора у позадини са вишеструком функцијом (Романова вечна тамница, али и симболични простор Магдалениног потонућа у разврат), до лајтмотива венца ружа – који се из опипљивог симбола девојачке страсти преображава у (пројектовану) крваву мрљу на-

силног ероса, а потом у сив пејзаж емотивне пустоши. На плану радње и мотива, овакав „унутрашњи“ преокрет резултира својеврсним емоционалним, али и симболичким „згушњавањем“. Занемарујући поделу на чинове, редитељка градира јединствени низ „дијалектике жеље“, уз помоћ трију жаришта. Магдаленино и Романово међусобно емоционално самооткривање је „полазна основа“; она се „разлама“ на аналогне призоре одрицања – Романовог, пасивног (вечна самоизолација) и Магдалениног активног (тражење утехе у „присвајању света“ кроз разврат – монолог „господарице Славине“). Најзад, демонско разрастање страсти добија аутентичан сценски врхунац призором у којем се, паралелно са смртоносним обрачуном Сирчанина и Подољца, коначно реализује – дабоме, ритуално-симболичким средствима – инцестуозни сусрет Магдалене и Романа – сусрет који потресно показује да, када се достигне план судбинског, нестаје свака условност фолклора и свака арбитрарност магије. Коначно, у овом призору, у сучељавању дистанце („постдрамских“ средстава) и ритуалности (фолклорних мотива) пулсира лудило преливања између Ероса и Танатоса.

Визуелно-сценска сложеност поменутог призора – који, уосталом, поентира дотадашње и на изванредан начин усмерава наредне секвенце представе – умногоме дугује и складном садејству режије са префињеним драматуршким рукописом Мине Петрић (садејство које су већ демонстрирале у представи *Девојчица са шибицама*). Но, да би се, не само у реализацији овог призора него и на нивоу читаве радње, достигао ниво на којем – како поводом Настасијевићевог комада напомиње Слободанка Владив-Гловер – „актери превазилазе своје телесно битисање кроз екстазу“ – били су потребни одговарајући глумци. И ту је Соња Петровић одиграла свој најсмелији, а уједно и најзрелији потез: определила се за глумце претежно млађе генерације, предвођене, уз Стефана Вукића, њеним већ опробаним тандемом Соња Исаиловић – Бојана Милановић (уз старијег Ненада Пећинара).

Вођен не само аутентичношћу редитељског концепта већ очигледно и неком врстом животног, генерацијски условљеног става (расположења?) у односу на тематику, глумачки ансамбл остварио је представу у којој, упркос многих замки на нивоу жанра,

стилских искушења, бројних нијансирања у атмосфери и језичких зачколица, нема слабог места. Штавише, присуствовали смо једној од ретких прилика у којој нове глумачке енергије, креативно се сучељавајући, на наше очи сазревају захваљујући аутентичној режијској поставци. Такав контекст је, између осталог, омогућио Вукашину Ранђеловићу да, у улози Стојана/Гопе, уобличи своју досад најуверљивију креацију. Стефан Вукић, се, пак, првенствено у улози Романа (игра и Рапу) представио као истинско откровење: суптилан и слојевит у агресији, ефектан и снажан у пасивности – то је тек наговештај његових несумњивих могућности. Игра Бојане Милановић, пред којом је био концептуално најтежи задатак – из повишене тензије лудила средовечне Тине вратити се у полетну невиност „тек јуродиве“ девојке – донела је узбудљив спој заумне кобности и застрашујуће патологије, увек на високом нивоу. Но, најзначајнији извођачки елеменат ове представе – у сваком случају, елеменат који јој у кључним тренуцима подарује димензију ирационалне мудрости и клиничке лудости у исто време – јесте игра Соње Исаиловић као Магдалене. Страхотну а задивљујућу трансформацију – најдубљу међу онима који (по Настасијевићу) „лове а уловљени“ – то јест, прелаз од урањања у забрањену страст, преко хистеричног самопорицања, до поништавања себе посредством прихватања света – Соња Исаиловић изводи суверено, водећи посматрача кроз све стилске и жанровске регистре: подједнако убедљива у стишаној концентрацији одрицања, као и у опасном сјају лудила.

Коначно, уместо закључка, подсетићу на једну Бајронову опаску: „Велика је љубав оних који се воле у греху и страху.“ Али када је реч о овој поставци *Ког Вечитше славине*, било би сасвим примерена парафраза: велика је храброст оних, који овако даровитим људима пружају позоришну шансу. Отуда се може рећи да је, после прексиноћне премијере Настасијевићевог комада, за Српско народно позориште добитак трострук: уверљиво и аутентично тумачење домаће „класике“; спознаја да „постдрамска“ средства имају ефекта само као органски чиниоци позоришне визије; и, last but not least, одлучујући корак у сазревању нове глумачке првакиње.

Светислав Јованов
(*Off Novi Sad*, 24. фебруар 2022)

У ходницима несвесног

Драма *Ког Вечитше славине* Момчила Настасијевића има одлике његове поезије: херметичност и зауман језик који је обликује, језик који дефинишу магијски елементи из народне поезије. Оно што јој даје посебну тежину јесте време у којем се одиграва, препуно инверзија, уроњено у дубоке слојеве несвесног – зато га је захтевно пратити и наћи кључ за ову драму. У атмосфери свакако има Лорке, али и Боре Станковића, а ако говоримо о инверзијама, и Попе. У основи приче је инцест, забрањена љубав између Магдалене и Романа који су крштени као да су близанци и одгојила их је једна мајка, док су заправо од две мајке, а отац им је исти: Рапа, газда крчме и насилник који свој живот окончава суицидом. Док гледате представу, имате осећај да је радња смештена негде између светова и временâ, све се дешава у више елипси које имају снагу ковитлаца и контекст кошмарног сна који нема јасну наративну нит.

Настасијевић говори о понављању судбе-матрице која не може да се разбије, о злој коби. Драматуршкиња Мина Петрић доследно и деликатно прати структуру Настасијевићеве драме интерполирајући његову поезију у драму, уклапајући је природно, пошто произлази из Настасијевићевог опуса, из једног света. Редитељка Соња Петровић комад поставља експресионистички, с тим да би ритам који би био бржи и луциднији интензивније увео публику у срце приче, а народне магијске симболе приказао у њиховој моћи (бели лук, вода, јабука...). Глумачка игра је и суптилна и интензивна. Соња Исаиловић је убедљива у лику Магдалене, сва у страсти, фрагилности и растројености. Бојана Милановић игра Тину (која је Магдалену и Романа одгајила као близанце), која из оближњег села долази у крчму, где је силује газда Рапа и из тог се злочина зачиње Роман, али не и Магдалена (Магдаленина мајка Смиља зачиње Магдалену са Рапом и склања се пошто роди, а дете оставља Тини). Тешко рањена силовањем, Тина с временом постаје психолошки растројена, па у својој машти повређене жене „упарује“ Романа и Магдалену (Тина ће Смиљи рећи: „Нерођене да их веримо, Магдалену твоју, Романа мог“), а Бојана Милановић игра је ванредно верно као жртву, рањену животињу која је у својој повређености опасна и непредвидива.

Два лудила, Магдаленино и Тинино, зрцале се једно у другом. Стефан Вукић тумачи и Романа и Романовог (и Магдалениног) оца Рапу пошто се проклетство наслеђује са оца на сина. Вукашин Ранђеловић тумачи Ђопана јасно, суздржано (кум је на крштењу Роману и Магдалени), у Ђопану се одражава оно што доживљавамо као мешавину добре намере, трпљења и страдања. Сценографија Жељка Пишкорића и др Младена Стојановића наглашава симболе круга, месеца, доминира оно што је циклично и магијско, како и јесте у Настасијевићевом опусу...

Музика (аутори и извођачи: Стефан Сеетхалер, Данијел Сеетхалер, Филип Грубач, Игор Сакач, Петар Бањац) експресивна је са етно елементима, прати ритам представе који дефинишу инверзије драме, наглашава бесомучност проклетства које путује кроз генерације. Костим (Јасмина Радујко) је стилизован, можда би био за нијансу убедљивији да прати оно смутно у атмосфери драме, јер је то тескоба која раздире и боли, тиче се суицида, рањености, растројства и забрањене љубави, неизговореног, те самим тим Настасијевићеве слике само слуте, не дају коначне одговоре. Покрет (Игор Грекса) упечатљиво рефлектује стања јунака. Без обзира у колико модерном свету живели, „нераспаковане тајне“ колају кроз генерације. А када је реч о табуу и његовом прекорачењу, деструктивна моћ те тајне је немерљива. Нећемо бити поштеђени, у ма колико „обланди“ били увијени, те нас се у том контексту ова прича тиче. Настасијевићев језик је тешко проходан, а добро испричана прича је оно што неизоставно окупира гледаочеву пажњу. Интензивнији, а компресованији ритам

боље би нагласио Настасијевићеву драму, а гледаоца снажније увео у игру на сцени, пошто ово није комад који се на првом месту прима рационално. „Глава“ је последња станица путовања, Настасијевић нас, пре свега, води у ходнике несвесног.

Наташа Гвозденовић (*Време*, 3. март 2022)

WRITER

Момчило NASTASIJEVIĆ (1894–1938)

Born in Gornji Milanovac, in a working family originating from Ohrid. He spent his youth in Gornji Milanovac, Čačak, and Belgrade, where he later studied the French language and literature. During the First World War, he moved back to Gornji Milanovac, and after the war, his entire family relocates to Belgrade where he continues his studies and joins a circle of poets and artists.

After graduation, he started working in Belgrade as a high school teacher, and that is what he continued doing until his death. He started publishing long after other writers of his generation, including Rastko Petrović, Miloš Crnjanski, Desanka Maksimović, and others.

He published his first poetry collection, *Five Lyrical Cycles*, in 1932, receiving moderate recognition, and he was present in most anthologies with one poem only.

Being weak and fragile, he died from tuberculosis on 13th February 1938, at the age of forty-four. Only a year later, his friends publish his collected works: *Poems*, *Early Poems and Variations*, *The Chronicle of My Town*, *From the Dark Wilayah*, *Early Stories*, and *Dramas*.

This is only the third time that Momčilo Nastasijević's work takes part at the Sterijino Pozorje Festival. The production of *At the Eternal Tap* was performed by the National Theatre Zenica in 1967, directed by Jovan Putnik and Zoran Ristiović, while *Unredeemable*, directed by Jovan Ćirilov and performed by the Centre for Cultural Decontamination Belgrade, participated in 2005.

DIRECTOR

SONJA PETROVIĆ (BAČKA PALANKA, 1990)

Graduated in the multimedia direction from the Academy of Arts in Novi Sad, and received her master's degree in the theatre direction from the Faculty of Dramatic Arts in Belgrade. She explores her calling as a director in different media such as film, radio, and theatre, where she is active the most. The play *Who Killed Janis Joplin?* that was directed by her and staged by the Serbian National Theatre Novi Sad and the European Youth Capital OPENS won dozens of awards, including the Step Towards Bravery Award and the best director award at the Theatre Festival in Banja Luka, as well as the People's Choice Award at the 65th Sterijino Pozorje Festival. In her work for children, the production of *The Little Match Girl*, inspired by the fairy tale by Hans Christian Andersen, which she wrote and directed, stands out and was performed at different festivals. She is the director of The Festival of Ecological Theatre for Children and Youth in Bačka Palanka, for which she received the October Award in 2014. She is one of the founding members of the Regional Platform for Sustainability and Affirmation of the Theatre for Children and Youth "From Day One" which fights for the better status and quality of children and youth theatres. She is a member of the executive board of the Assitej Serbia, the Organization for the Development of Children and Youth Theatre, and the coordination of "Next Generation", the global network that brings together young artists from around the world. She is the founder of "ŠkartART", a collective for the production of multimedia content. With this team, she produced and directed several events, including a digital play *Young People, Big Acts*, the opening and closing ceremonies of the Youth Capital OPENS in 2019, as well as the opening act of the Exit Festival. She often includes professional organizations, activists, and professionals in psychology and pedagogy in her work. Her directorial work often includes music and covers the topics of childhood, ecology, cultural heritage, and human rights.

REVIEWS

SISTER EROS, BROTHER THANATOS

(...) Nastasijević's drama simultaneously inherits the naturalistic motif and the folklore atmosphere of Bora Stanković (as defined by Miodrag

Pavlović), but also the symbolist melody and poetics of Maeterlinck (the concept of the "Soul"), and it is one of the most demanding templates of our modern drama. To that extent, the stage interpretation of Sonja Petrović, which she realized with the young acting team of the Serbian National Theatre and a great team of associates, led by the playwright Mina Petrić, is worthy of our attention. The authenticity, penetration and strength of this interpretation stem – perhaps primarily – from a poetic (not just a directorial!) turn. Namely, while the stage settings of our plays, based on combinations of folklore symbolism and melodramatic naturalism, mostly tend to present emotion/passion only as one of the elements of that folklore (or folklore "worldview"), Sonja Petrović "does it all". In her production of *At the Eternal Tap*, the entire folklore (mythological, legendary) context is placed in the function of presenting the saga of haunted love – more precisely, turned into just one of the ingredients of a shocking and thoughtful ontology of passion.

(...) Guided not only by the authenticity of the director's concept but also by some kind of life, generationally conditioned attitude (mood?) connected to the main topic of the play, the acting ensemble realized a play in which, despite many pitfalls of the genre, stylistic temptations, numerous nuances in the atmosphere and the language, there are no weak spots. Moreover, we attended one of the rare occasions in which new acting energies, creatively confronting each other, mature before our eyes thanks to an authentic directing setting. Such a context, among other things, enabled Vukašin Randelović to, in the role of Stojan / Lame, shape his most convincing creation so far. Stefan Vukić, on the other hand, presented himself primarily in the role of Roman (he also plays Rapa) as a true rev-

elation: subtle and layered in aggression, effective and strong in passivity – that is just a hint of his undoubted possibilities. Bojana Milanović's performance, whose task was conceptually the most difficult – to return from the increased tension of middle-aged Tina's madness to the innocence of "just a foolish" girl – brought an exciting combination of mental fatality and frightening pathology, constantly at a high level. But the most significant performing element of this play – in any case, the element that gives it a dimension of irrational wisdom and clinical madness at the same time at key moments – is the play of Sonja Isailović as Magdalene. Sonja Isailović performs a terrible and astonishing transformation – the deepest among those who (according to Nastasijević) "hunt and are caught" – that is, the transition from immersion in forbidden passion, through hysterical self-denial, to self-denial through acceptance of the world: she portrays all these elements sovereignly, leading the observer through all stylistic and genre registers; she is equally convincing in the muted concentration of renunciation as in the dangerous glow of madness.

Svetislav Jovanov
(*Off Novi Sad*, 24th February 2022)

IN THE CORRIDORS OF THE UNCONSCIOUS

While watching the play, you have the feeling that the plot is located somewhere between the worlds and times, everything happens in several ellipses that have the power of swirls and the context of a nightmare that does not have a clear narrative thread.

Nastasijević writes about repeating the fate-matrix that cannot be broken, about the evil fate. The playwright Mina Petrić consistently and delicately follows the structure of his play, interpolating his poetry into the play, fitting it naturally, since it originates from Nastasijević's work, from a single world. The director Sonja Petrović sets the play in an expressionist way, while a faster and more rhythm would bring the audience to the heart of the story more intensely, and show the folk magic symbols in their power (garlic, water, apple...). The acting is both subtle and intense. (...) The scenography, created by Željko Piškorić and Mladen Stojanović, emphasizes the symbols of the circle and the moon, and accentuates everything cyclical and magical, as it is in Nastasijević's work....

The music (performed by Stefan Seethaler, Daniel Seethaler, Filip Grubač, Igor Sakač, Petar Banjac) is expressive and full of folk elements, following the rhythm of the play that defines the inversions of the drama and emphasizing the infallibility of the curse that travels through generations. The costumes by Jasmina Radujko are stylized – maybe it would be a bit more convincing if it had followed the troubled atmosphere of the drama, because it is an anguish that tears and hurts, it concerns suicide, wounding, disorder, and forbidden love, the unspoken, and therefore Nastasijević's images only anticipate answers instead of providing definitive answers. The movement by Igor Greksa strikingly reflects the states of the heroes.

Nataša Gvozdenuć
(*Vreme*, March 3rd 2022)

